

การวิเคราะห์สภาพปัญหาการเรียน
ที่มหาปชาบดีเถรีวิทยาลัยฯ ของนักศึกษาต่างชาติ
The Analysis on Study Problems of Foreign Students*
at Mahapajapati Buddhist College

พระอุดมธีรคุณ (ภาวัต วิสุทฺธเสโก)**

Phraudomtheerakhun (Pawat Wisutthesago)

บัณฑิตา จารума***

Bantika Jaruma

คณะมนุษยศาสตร์ มหาปชาบดีเถรีวิทยาลัยในพระสังฆราชูปถัมภ์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, ประเทศไทย

Faculty of Humanities, Mahapajapati Buddhist College

Mahamakut Buddhist University, Thailand

E-mail : bantika.jar@mbu.ac.th

Received: March 27, 2022

Revised: April 22, 2022

Accepted: April 25, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้ มีวัตถุประสงค์ ๒ ประการ คือ (๑) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการเรียนที่มหาปชาบดีเถรีวิทยาลัย ฯ ของนักศึกษาต่างชาติ และ (๒) เพื่อเสนอแนวทางปรับปรุงการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาต่างชาติแก่มหาปชาบดีเถรีวิทยาลัยฯ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพประเภทวิเคราะห์เนื้อหาโดยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกนักศึกษาต่างชาติจำนวน ๖๒ คน พบว่า สามารถจำแนกสภาพปัญหาได้ ๓ มิติ ได้แก่ (๑) มิติหลักสูตร (๒) มิติการใช้ชีวิต และ (๓) มิติกระบวนการเรียนการสอน โดยแนวทางปรับปรุงการจัดการศึกษาแบ่งเป็น ๓ แนวทาง ได้แก่ (๑) แนวทางการปรับปรุงหลักสูตร (๒) แนวทางการปรับปรุงกิจกรรมการใช้ชีวิตของนักศึกษา (๓) แนวทางการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้สามารถแก้ปัญหาได้ตรงตามสภาพจริง

คำสำคัญ: สภาพปัญหาการเรียน; นักศึกษาต่างชาติ; มหาปชาบดีเถรีวิทยาลัย
ในพระสังฆราชูปถัมภ์

* งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากสถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความรู้และความช่วยเหลือจากท่านผู้ทรงคุณวุฒิและการประสานงานอย่างดีของผู้ประสานงานจากสถาบันวิจัยญาณสังวร ผู้วิจัยขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง

** พระอุดมธีรคุณ (ภาวัต วิสุทฺธเสโก) Phraudomtheerakhun (Pawat Wisutthesago) ผู้อำนวยการมหาปชาบดีเถรีวิทยาลัยในพระสังฆราชูปถัมภ์ Director of Mahapajapati Buddhist College

*** นางสาวบัณฑิตา จารума Miss Bantika Jaruma

Abstract

The objectives of the study were (1) to study the problems of studying at the Mahapajapati Buddhist College of foreign students and (2) to propose guidelines for improving education management for foreign students to the Mahapajapati Buddhist College. This is qualitative research in the content analysis type which collected data from 62 international students by in-depth interview. The findings indicated that problems can be classified into 3 dimensions: (1) curriculum dimension, (2) life dimension, and (3) teaching and learning process dimension. The guidelines for improving education management can be divided into 3 approaches as follows. (1) curriculum improvement, (2) guidelines for improving student life activities, and (3) guidelines for improving the teaching and learning process. These three approaches will help to solve the real problems of the foreign students.

Keywords: Study Problems; Foreign Students; Mahapajapati Buddhist College

ความนำ

มหาปชาบดีเถรีวิทยาลัยในพระสังฆราชูปถัมภ์เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นภายใต้มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาแก่แม่ชีและสตรีด้วยโอกาสในรูปแบบการสนับสนุนทุนการศึกษาตลอดหลักสูตร โดยปัจจุบันมีนักศึกษาทั้งหมดจำนวน ๘๘ ท่าน/คน โดยเป็นชาวไทยใหญ่จากประเทศพม่า จำนวน ๖๐ ท่าน/คน เป็นชาวลาวจากประเทศลาวจำนวน ๒ คน คิดเป็นนักศึกษาต่างชาติจำนวนทั้งหมด ๖๒ ท่าน/คน หรือคิดเป็นร้อยละ ๖๐.๗๖ ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมด ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่านักศึกษาต่างชาติเป็นนักศึกษาส่วนใหญ่ของมหาปชาบดีเถรีวิทยาลัยฯ

นอกจากนั้น มหาปชาบดีเถรีวิทยาลัยฯ ยังมีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากวิทยาลัยหรือ วิทยาเขตอื่นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยในด้านการดูแลและการจัดกิจกรรมพัฒนานักศึกษา ทั้งนี้ เพราะนักศึกษาร้อยละ ๙๙ เป็นนักศึกษา “กินอยู่” ภายในวิทยาลัยฯ นักศึกษาจึงต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบของวิทยาลัยตามเงื่อนไขการให้ทุนการศึกษา โดยนักศึกษาต้องรับผิดชอบกิจกรรมการใช้ชีวิตประจำวันตั้งแต่การตื่นนอนเวลา ๐๕.๐๐ น. เพื่อทำวัตรเช้า การทำความสะอาดหอพักเวลา ๐๖.๐๐ น. การทำกิจกรรมพัฒนาวิทยาลัย ตลอดจนการเข้าเรียนและการทำกิจกรรมตามข้อกำหนดของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อว.) และมหาวิทยาลัยฯ ตลอดทั้งวัน ด้วยเหตุนี้ ทำให้บริบทด้านการเรียนของนักศึกษามีลักษณะพิเศษแตกต่างจากมหาวิทยาลัยทั่วไป เพราะฉะนั้น เมื่อต้องศึกษาปัญหาการเรียน ผู้วิจัยตระหนักว่าจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องขยายขอบเขตการศึกษาครอบคลุมถึงปัญหา

จากการทำกิจกรรมพัฒนาดังกล่าวด้วยเพราะมีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่เอื้อต่อการพัฒนาสมรรถนะด้านการเรียนของนักศึกษาโดยตรง ตัวอย่างเช่น การตื่นนอนตอนเช้าตรู่แล้วต้องทำกิจกรรมพัฒนาสถานที่ก่อนเข้าเรียนเวลา ๐๘.๐๐ น.ส่งผลให้นักศึกษามีความเหนื่อยล้า ไม่มีสมาธิในการเรียน การทำกิจกรรมพัฒนาวิทยาลัยมีตารางค่อนข้างแน่นในแต่ละวัน ส่งผลให้นักศึกษาไม่มีเวลาหรือมีเวลาน้อยในการทำกิจกรรมตามความสนใจและความต้องการของตนเอง อีกทั้งยังไม่มีสิทธิ์เลือกทำกิจกรรมตามความถนัดและความชอบโดยอิสระเพราะมีข้อจำกัดด้านตัวเลือกในการทำกิจกรรม นอกจากนั้น การเคร่งครัดกฎระเบียบด้านชีวิตความเป็นอยู่ ส่งผลให้นักศึกษาไม่สามารถแสดงออกถึงความเป็นตัวตนที่เหมาะสมตามวัยอย่างที่เหมาะสมสาวปัญญานควรจะเป็น

ด้วยเหตุดังกล่าว งานวิจัยชิ้นนี้จึงออกแบบกรอบแนวคิดการวิเคราะห์ปัญหาการเรียนทั้งมิติหลักสูตร มิติการใช้ชีวิตของผู้เรียน และมิติกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้ครอบคลุมปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลกระทบต่อ การเรียน และนำไปสู่อุปสรรคการพัฒนาให้นักศึกษาให้เป็นปัญญาชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาสภาพและวิเคราะห์ปัญหาการเรียนที่มีหาบขาบดีเถรีวิทยาลัย ฯ ของนักศึกษาต่างชาติ
๒. เพื่อเสนอแนวทางปรับปรุงการจัดการศึกษาสำหรับนักศึกษาต่างชาติแก้หาบขาบดีเถรีวิทยาลัยฯ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพประเภทวิเคราะห์เนื้อหาโดยเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกจากนักศึกษาต่างชาติจำนวน ๖๒ คนที่ศึกษาในหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ชั้นปีที่ ๑-๓ เนื่องจากขณะทำวิจัยยังไม่มีนักศึกษาชั้นปีที่ ๔

การทดสอบและวิเคราะห์เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

- ๑) ผู้วิจัยนำเค้าโครงหัวข้อที่สร้างขึ้นจากข้อมูลที่ทำการศึกษาไปขอคำแนะนำ และข้อเสนอแนะจากที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมทางวิชาการ มีการหาค่าประเมินดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือวิจัย (IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ รับรองจริยธรรมจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย หมายเลขใบรับรอง ว.๒๕/๒๕๖๔ วันที่ให้การรับรอง ๓๐ มีนาคม ๒๕๖๔

- ๒) ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิและคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ที่ได้ทำการตรวจพิจารณาเค้าโครงหัวข้อมาปรับปรุง แก้ไขหัวข้อให้ตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัย

แนวคิด ทฤษฎีที่ใช้

๑. แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาต่างชาติ

๑) ความหมายของการจัดการเรียนการสอน โดยการจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนรู้ด้วยตนเองทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน โดยครูคือผู้ฝึกให้นักเรียนมีความสามารถในการวิเคราะห์ การถกเถียง การทดลอง การอภิปราย และการมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบต่างๆ อีกทั้งการประเมินผลควรมีความหลากหลายโดนเน้นที่พัฒนาการของผู้เรียนเป็นสำคัญ^๑

๒) แนวทางการจัดการเรียนการสอน ซึ่งการวิจัยนี้มุ่งเน้นศึกษาการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีสมัยใหม่ โดยยึดตามข้อเสนอของซันธชัย อธิเกียรติและธนารักษ์ สารเถื่อนแก้ว^๒ ที่เน้นการสอนที่ทำให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism)

๓) แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาต่างชาติ โดยรัชดา ลากใหญ่^๓ ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนแก่นักศึกษาต่างชาติ ได้แก่ การรู้จักผู้เรียน การสร้างแบบเรียน การจัดการเรียนการสอน และกลวิธีการสอน

๔) ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนซึ่งจากการค้นคว้าเอกสารที่เกี่ยวข้องพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน^๔ ได้แก่ ปัจจัยด้านบุคลิกภาพผู้สอน ปัจจัยด้านผู้เรียน ปัจจัยด้านสื่อการ ปัจจัยด้านวิธีการสอน ปัจจัยด้านเวลา ชั่วโมงสอนควรเหมาะสมกับเนื้อหา ควรจัดสรรเวลาสำหรับการฝึกปฏิบัติกรณีเป็นรายวิชาที่เน้นการฝึกปฏิบัติ

^๑ บุญชม ศรีสะอาด, การพัฒนาการสอน, (กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาสน, ๒๕๔๑), หน้า ๒.

^๒ ซันธชัย อธิเกียรติและธนารักษ์ สารเถื่อนแก้ว, “การสอนแบบทันสมัยและเทคนิควิธีสอนแนวใหม่”, [ออนไลน์], แหล่งที่มา : http://regis.skru.ac.th/RegisWeb/webpage/addnews/data/2017-07-24_078.pdf, [๒๑ กรกฎาคม ๒๕๖๓].

^๓ รัชดา ลากใหญ่, “แนวทางและข้อควรปฏิบัติในการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศให้แก่ นักศึกษาจีนอย่างมีประสิทธิภาพ”, วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยรังสิต, ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๒๑ (กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๕๙) : ๓๗-๔๗.

^๔ รวมพร มินานนท์, จินตนา พรสัมฤทธิ์โชค, จิราพัชร ปัญญาดี, อัญพัชญ์ วิวัฒน์กมลชัย, และชญานิศา เขมทัสน์, “ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนในกระบวนวิชาหลักการและเทคนิคการพยาบาลภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี เชียงใหม่”, พยาบาลสาร, ปีที่ ๔๐ ฉบับที่ ๔ (ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๕๖) : ๑๒๖-๑๓๘.

๒. แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์สวอต (SWOT Analysis)

จุฬารักษ์ ขอบใจกลาง^๕ อธิบายเกี่ยวกับการวิเคราะห์สวอตไว้ว่า เป็นแนวทางในการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและศักยภาพเพื่อประเมินสถานการณ์สำหรับองค์กรซึ่งในงานวิจัยชิ้นนี้คือ การประเมินเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมแก่นักศึกษาต่างชาติซึ่งการวิเคราะห์สวอตมีองค์ประกอบสำหรับการวิเคราะห์ ได้แก่ (๑) การวิเคราะห์จุดแข็ง คือ S ซึ่งย่อมาจาก Strengths หมายถึง การวิเคราะห์ข้อดีของปัจจัยภายในองค์กร (๒) การวิเคราะห์จุดด้อยหรือจุดอ่อน คือ W ซึ่งย่อมาจาก Weakness หมายถึง ปัญหาหรือข้อบกพร่องที่เกิดจากปัจจัยภายในองค์กรซึ่งต้องหาวิธีแก้ไขปัญหานั้น ๆ (๓) การวิเคราะห์โอกาส หรือ O ซึ่งย่อมาจาก Opportunities หมายถึง โอกาสที่เป็นผลจากสภาพแวดล้อมภายนอกที่ช่วยส่งเสริมการดำเนินงานขององค์กร และ (๔) การวิเคราะห์อุปสรรค คือ T ซึ่งย่อมาจาก Threats หมายถึง อุปสรรคที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมภายนอกซึ่งกลายเป็นข้อจำกัดขององค์กร

สำหรับงานวิจัยชิ้นนี้ ได้ประยุกต์แนวคิดการวิเคราะห์สวอตในรูปแบบการวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกของการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาต่างชาติที่ศึกษา ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธ โดยมีการวิเคราะห์สวอตในแต่ละมิติที่กำหนดในรอบแนวคิดการศึกษา ได้แก่ มิติหลักสูตร มิติการใช้ชีวิตของผู้เรียน และมิติการเรียนการสอน

๓. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า สามารถแบ่งกลุ่มสภาพปัญหาการจัดการเรียนการสอนได้ ๓ มิติ ได้แก่

๑) มิติหลักสูตร ผู้วิจัย พบว่า ความเห็นด้วยต่อเนื้อหาวิชาและกรอบมาตรฐานคุณวุฒิในระดับอุดมศึกษาของนักศึกษาส่งผลต่อความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อหลักสูตรโดยนักศึกษาคควรทราบว่า การกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ มีผลต่อการพัฒนาศักยภาพนักศึกษาอย่างไร^๖ นอกจากนั้นสุนทรา โตบัว^๗ พบว่า การออกแบบกิจกรรมตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิในระดับอุดมศึกษาสามารถนำไป

^๕ จุฬารักษ์ ขอบใจกลาง, “การศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของการขนส่งสินค้าทางถนนผ่านเขตแดนประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ณ ด่านจังหวัดหนองคายเพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน”, *Journal of Community Development Research (Humanities and Social Sciences)*, ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ (เมษายน – มิถุนายน ๒๕๖๐) : ๕๒-๖๖.

^๖ ทรงศิริ วิจิราพันธ์, วินา สงวนพงษ์, อรุณี อรุณเรือง, และอังคณา แวซอเหาะ, “สภาพและปัญหาการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ”, *รายงานการวิจัย*, (มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร: ม.ป.ท.): ๘๐.

^๗ สุนทรา โตบัว, “การพัฒนาแนวทางการประเมินการเรียนรู้ด้วยการวิจัยเป็นฐานเพื่อสร้างเสริมความสามารถตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของนิสิตบัณฑิตศึกษา”, *วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร*, ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๑) : ๙๒-๑๐๙.

สู่การออกแบบวิธีการประเมินที่เหมาะสมต่อมาตรฐานการเรียนรู้และศักยภาพนักศึกษา โดยผู้สอนต้องพิจารณาวิเคราะห์ว่า อะไรคือสิ่งที่คาดหวังให้ผู้เรียนเรียนรู้แล้วนำไปสู่วิธีการสอนและการวัดผลประเมินผลที่เหมาะสมโดยหลักการสอนและการประเมินผลควรเริ่มต้นด้วยการสร้างความตระหนักรู้ถึงจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ กำหนดกระบวนการสอนให้เป็นไปตามเป้าหมาย และกำหนดวิธีประเมินผลความสามารถ ซึ่งในส่วนของการพัฒนาการประเมินความรู้ความสามารถนั้นควรใช้การวิจัยเป็นฐานในการออกแบบ^๖ ดังนั้น ในมิติหลักสูตร ผู้สอนควรทำวิจัยเพื่อเปรียบเทียบว่าผลการเรียนรู้สอดคล้องกับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิในระดับอุดมศึกษาและความต้องการของนักศึกษาหรือไม่ ซึ่งจะช่วยให้สามารถปรับปรุงหลักสูตรให้ทันสมัยและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สำหรับโครงสร้างหลักสูตรและคำอธิบายรายวิชา วิจารณ์ ไม้ไหว่^๗ เสนอว่า การสร้างหลักสูตรควรสอดคล้องกับการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และเป้าหมายของการจัดการศึกษา ซึ่งควรทำการวิเคราะห์ในประเด็นดังกล่าวก่อนกำหนดโครงสร้างหลักสูตร รายวิชา และคำอธิบายรายวิชาเพราะช่วยให้สามารถเขียนเนื้อหาสาระรายวิชาครอบคลุมวัตถุประสงค์ทั้งหมด ซึ่งในกรณีนี้วิสัยทัศน์ผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการสร้างโครงสร้างหลักสูตรเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนั้น ฐิติกรณัรค์มี ภัททสิริภูวดลและชนิดา ศรีบุญเรือง^๘ ได้เสนอกรอบการประเมินคุณภาพหลักสูตรว่าควรมีการประเมินในรอบดังต่อไปนี้ ๑) ความภาคภูมิใจต่อมหาวิทยาลัยและคณะ ๒) ด้านผลการเรียนรู้ที่มีผลต่อการทำงาน ๓) ด้านอาจารย์ผู้สอน ๔) ด้านกิจกรรมพัฒนานักศึกษา ๕) ด้านหลักสูตร ๖) ด้านระบบให้คำแนะนำปรึกษา และ ๗) ด้านการให้บริการและสิ่งสนับสนุนการเรียนรู้

๒) มิติการใช้ชีวิตของผู้เรียน ผู้วิจัยพบว่า สภาพสัมพันธภาพในครอบครัว สภาพสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนกับเพื่อน สภาพสัมพันธภาพระหว่างผู้เรียนกับครู และสภาพบรรยากาศในสถานศึกษา ล้วนสัมพันธ์กับทักษะชีวิตของผู้เรียน ทั้งด้านการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และการจัดการอารมณ์และความเครียด^๙ ซึ่งหากผู้สอนใช้การวิจัยการปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมจะทำให้

^๖ เพชรปภาณี อินทรพานิชย์, สำราญ กำจัดภัย, และ สมพร หลิมเจริญ, “การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนอนุบาลสกลนคร”, วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – เมษายน ๒๕๖๐) : ๙๙-๑๐๘.

^๗ วิจารณ์ ไม้ไหว่, “แนวทางการสร้างหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร”, วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการศึกษา (บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๒).

^๘ ฐิติกรณัรค์มี ภัททสิริภูวดลและชนิดา ศรีบุญเรือง, การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ตามแนวทางการมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ, งานประกันคุณภาพการศึกษาและสารสนเทศ สำนักงานเลขานุการ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๙.

^๙ วสนันท์ หมวดเอียด, “ปัจจัยที่สัมพันธ์กับทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนคร จังหวัดสงขลา”, ปริญญานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการวิจัยและประเมิน (มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๕๖).

สามารถพัฒนาทักษะชีวิตของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น^{๑๒} นอกจากนั้น อโณทัย ธีระทีป^{๑๓} ยังค้นพบว่า ปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยส่วนตัว มีผลต่อการเกิดความสุขในการเรียนอีกด้วย ดังนั้น หากต้องการศึกษาสภาพปัญหาการเรียน จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่ผู้วิจัยต้องศึกษามิติการใช้ชีวิตของผู้เรียนเพราะส่งผลกระทบต่อความพร้อมในการเรียน โดยบริบทงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยใช้สภาพแวดล้อมในมหาวิทยาลัยเป็นบริบทครอบครัวเนื่องจากผู้เรียนพักอาศัยภายในมหาวิทยาลัยและได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด บุคลากรภายในมหาวิทยาลัยและสภาพแวดล้อมจึงส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้โดยตรง

๓) มิติการเรียนการสอน โดยคันสนีย์พร ภูพันนาและจักรดาว โพธิแสน^{๑๔} พบว่า สภาพปัญหาการเรียนการสอนขึ้นอยู่กับความรู้สึทางบวกของนักศึกษาที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนการสอน โดยนักศึกษาพึงพอใจต่อการออกแบบการเรียนการสอนที่ใช้นักศึกษาเป็นศูนย์กลางมากที่สุด นอกจากนั้น การจัดสภาพแวดล้อมต่อการศึกษามีความสำคัญในการสร้างความรู้สึทางบวกต่อการเรียนรู้โดยตรงซึ่งสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมต้องถูกออกแบบให้นักศึกษาได้ฝึกความสามารถด้านการคิด การจัดการชีวิตของตนเอง และเนื้อหาสาระกับกิจกรรมควรสอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน ยิ่งไปกว่านั้น ควรใช้สื่อการสอนที่ทันสมัย ใช้เทคโนโลยีในการสอน ดังข้อค้นพบของเดือนฉาย ไชยบุตร และ ญัฐยา ตันตรานนท์^{๑๕} ที่ระบุว่า การจัดระบบการเรียนรู้ทางอิเล็กทรอนิกส์ (CEL) จะช่วยให้ผู้สอนสามารถติดตามผลการเรียนรู้ของนักศึกษาได้ครบทั้งกระบวนการตั้งแต่การกำหนดโจทย์ปัญหา การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น การอภิปรายปัญหาร่วมกัน และยังอำนวยความสะดวกให้นักศึกษาสามารถเข้าเรียนได้ตลอดเวลาตามความพร้อมและความต้องการของผู้เรียนอีกด้วย นอกจากนั้น อโณทัย ธีระทีป^{๑๖} ระบุดูคุณลักษณะของผู้สอนว่าควรมีประสบการณ์ มีความสามารถในการถ่ายทอดและการให้คำปรึกษา สามารถให้ความ

^{๑๒} ธนัตถ์กานต์ ศรีเฉลียวและภูมิพงศ์ จอมหงส์พิพัฒน์, “การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม”, วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธวิทยาเขตขอนแก่น ในพระบรมราชูปถัมภ์, ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม - สิงหาคม ๒๕๖๐) : ๖๑-๗๔.

^{๑๓} อโณทัย ธีระทีป, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา”, วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๖๑).

^{๑๔} คันสนีย์พร ภูพันนา และจักรดาว โพธิแสน, “การศึกษาสภาพปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีนของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม”, วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - เมษายน ๒๕๖๔) : ๑๑๘-๑๒๐.

^{๑๕} เดือนฉาย ไชยบุตร และ ญัฐยา ตันตรานนท์, “การพัฒนาผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติด้วยระบบการเรียนรู้ร่วมกันทางอิเล็กทรอนิกส์”, รายงานการประชุมสัมมนาวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ ๑๖ และงานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นและการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ครั้งที่ ๓, (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๙): ๗๖๔-๗๗๖.

^{๑๖} อโณทัย ธีระทีป, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา”, ๒๕๖๑.

ช่วยเหลือแก้ปัญหาส่วนตัวของผู้เรียนและช่วยวางแผนการเรียนเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุจุดหมายตามข้อกำหนดของหลักสูตร ส่วนคุณภาพการสอน ผู้สอนสามารถทำได้โดยใช้การชี้แนะ การเสริมแรง และการมีส่วนร่วมในการเรียน

ด้วยเหตุนี้ มิติการเรียนการสอน จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาสภาพปัญหาตั้งแต่คุณลักษณะของผู้สอน วิธีสอน อุปกรณ์ที่ใช้ในการสอน การมีส่วนร่วมของผู้เรียน และคุณภาพการสอนของผู้สอน

ผลการวิจัย

๑. สภาพปัญหาของนักศึกษาต่างชาติที่มหาวิทยาลัยเถรวิทยาลัยในพระสังฆราชูปถัมภ์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

จากข้อค้นพบข้างต้น สามารถสรุปปัญหาได้ ๓ มิติ ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

๑) มิติหลักสูตร: โดยภาพรวม นักศึกษาไม่เข้าใจว่า เหตุใดจึงต้องเรียนวิชาพระพุทธศาสนา จำนวนหลายวิชาเพราะไม่รู้ว่าจะนำไปใช้ประโยชน์ในอนาคตได้อย่างไรและคิดว่าไม่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร นอกจากนั้นเมื่อเทียบสัดส่วนระหว่างวิชาเอกกับวิชาพื้นฐาน นักศึกษามีความเห็นว่ามีจำนวนวิชาพื้นฐานจำนวนมากและยังคงเรียนวิชาพื้นฐานแม้จะอยู่ในระดับชั้นปีที่ ๓ แล้วก็ตาม

ในส่วนของการเรียนวิชาที่นักศึกษาคิดว่าดีอยู่แล้ว แต่ควรปรับปรุงคำอธิบายรายวิชา ได้แก่ รายวิชาภาษาอังกฤษสำหรับมัคคุเทศก์ ควรระบุให้มีการฝึกปฏิบัตินอกสถานที่ รายวิชาการต่อต้านการทุจริต ควรเพิ่มเนื้อหาเกี่ยวกับการป้องกันการทุจริตทางการเมือง รายวิชาหลักการสื่อสารภาษาอังกฤษ ควรเพิ่มการฝึกปฏิบัตินอกสถานที่ รายวิชาศาสนศึกษา ควรมีการเพิ่มประวัติพระพุทธศาสนาในประเทศอินเดีย และที่มาของศาสนาทุกศาสนาในโลก รายวิชาการแปลภาษาอังกฤษเบื้องต้น และรายวิชาการแปลและการสื่อสาร ควรปรับปรุงคำอธิบายรายวิชาให้เหมาะสมกับนักศึกษาต่างชาติเพราะคำอธิบายรายวิชาระบุให้มีการฝึกการแปลภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยและแปลภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษ แต่ในความจริงนักศึกษามีพื้นฐานภาษาไทยไม่เพียงพอ ในแง่ของอุปสรรคและข้อจำกัดในการเรียนรู้แต่ละรายวิชา ผู้วิจัยพบว่า ขาดการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้นอกห้องเรียนและพบปะบุคคลที่แตกต่างหลากหลายโดยเฉพาะชาวต่างชาติเพื่อฝึกทักษะภาษาอังกฤษอย่างเป็นธรรมชาติ ในแง่โครงสร้างหลักสูตรบางรายวิชามีความซ้ำซ้อนและสามารถรวมเป็นรายวิชาเดียวกันได้

๒) มิติการใช้ชีวิต: จากการศึกษาค้นพบว่า นักศึกษารู้สึกว่ามีการจัดกิจกรรมนอกชั้นเรียนและกิจกรรมชีวิตประจำวันที่ไม่เกี่ยวข้องกับการเรียนมากเกินไป และส่งผลกระทบต่อ การเรียน นอกจากนั้น กิจกรรมนอกชั้นเรียนส่วนใหญ่เป็นการใช้ภาษาไทยในการสื่อสารซึ่งเป็นอุปสรรคต่อความเข้าใจของนักศึกษาต่างชาติและทำให้ขาดโอกาสการฝึกทักษะภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน และเมื่อนำเวลาการทำกิจกรรมมารวมกัน นักศึกษามีความเห็นว่ามีสัดส่วนเวลามากกว่าการเรียนและไม่ช่วยส่งเสริมหรือพัฒนาการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารหรือมีส่วนช่วยน้อยมาก

๓) มิติกระบวนการเรียนการสอน: จากการศึกษาพบว่า สามารถจำแนกปัญหามิติกระบวนการเรียนการสอน ได้ ๔ หมวด ได้แก่ ๑) ขั้นตอนการสอนอันส่งผลต่อความเข้าใจในบทเรียน ๒) การวัดผลประเมินผล ๓) ลักษณะของอาจารย์ที่ควรปรับปรุง และ ๔) อุปสรรคและข้อจำกัดในการเรียน

๒. ปัจจัยและสาเหตุของปัญหาของนักศึกษาต่างชาติมหาปชาบดีเถรีวิทยาลัยในพระสังฆราชูปถัมภ์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

๑) ปัจจัยจากเจตนารมณ์การก่อตั้งมหาปชาบดีเถรีวิทยาลัย ฯ

การก่อตั้งมหาปชาบดีเถรีวิทยาลัย ฯ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาด้านพระพุทธศาสนา โดยมีกลุ่มเป้าหมายคือ แม่ชีไทยและสตรีที่สนใจพระพุทธศาสนา ดังนั้น ด้วยปัจจัยดังกล่าวจึงทำให้เกิดการออกแบบรายวิชาส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับพระพุทธศาสนา และเนื่องด้วยอยู่ภายใต้สังกัดมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์ฝ่ายธรรมยุติกจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้ที่วิชาพื้นฐานในการศึกษาแต่ละหลักสูตรต้องเกี่ยวข้องกับความรู้ทางพระพุทธศาสนา นอกจากนั้น กลุ่มเป้าหมายยังเป็นแม่ชีจึงทำให้ระบียบกฎเกณฑ์การปฏิบัติตัวของนักศึกษามีรากฐานจากศีลและวินัยของแม่ชี เมื่อนำปัจจัยดังกล่าวมาวิเคราะห์เชิงสาเหตุสัมพันธ์กับสภาพปัญหาหลักสูตร จึงพบว่า เกิดจากความต้องการสืบทอดอัตลักษณ์และเอกลักษณ์ รักษาเจตนารมณ์การก่อตั้งของวิทยาลัย ฯ ด้วยเหตุนี้ กิจกรรมการใช้ชีวิตและรายวิชาล้วนเป็นการดำเนินตามรอยกิจกรรมแรกเริ่มเมื่อก่อตั้ง ยิ่งไปกว่านั้น ยังใช้กิจกรรมการสวดมนต์นั่งสมาธิประจำวัน เป็นเงื่อนไขในการให้ทุนการศึกษา จึงทำให้นักศึกษาที่ต้องการยกเว้นค่าเล่าเรียนต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดกิจกรรมดังกล่าว

๒) ปัจจัยบริบทสร้างหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์สาเหตุการออกแบบหลักสูตร ฯ ได้ดังนี้ (๑) ความต้องการสร้างหลักสูตรที่ทันสมัยและรองรับการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมของประเทศไทยและสังคมโลก จึงมีการออกแบบรายวิชาที่เน้นการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร (๒) วัตถุประสงค์การสร้างหลักสูตรมีการกำหนดให้สอดคล้องกับลักษณะความเป็นคนดี มีศีลธรรม คุณธรรมจริยธรรม และจรรยาบรรณ จึงมีการออกแบบรายวิชาที่ส่งเสริมคุณลักษณะดังกล่าวโดยปรากฏในรูปแบบรายวิชาทางพระพุทธศาสนา (๓) เป้าหมายของหลักสูตร คือ การสร้างบุคลากรที่มีคุณภาพ มีความสามารถในการประกอบอาชีพเพื่อเป็นกำลังสำคัญของประเทศไทย ดังนั้น รายวิชาในหลักสูตรจึงไม่ได้ออกแบบเพื่อรองรับนักศึกษาต่างชาติที่กลับไปทำงานยังประเทศของตน (๔) การออกแบบหลักสูตรเพื่อเด็กไทยและไม่ได้ออกแบบในลักษณะการเรียนการสอนแบบนานาชาติ ทำให้การกำหนดคุณสมบัติอาจารย์ตามมาตรฐานการศึกษาสำหรับนักศึกษาไทย ไม่ได้กำหนดคุณสมบัติอาจารย์ตามมาตรฐานหลักสูตรนานาชาติ

๓) ปัจจัยจากการเปลี่ยนแปลงบริบททางการศึกษาของสังคมโลก

สมรรถนะผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ และนโยบายความร่วมมือทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ระหว่างประเทศของไทยเป็นสาเหตุการออกแบบหลักสูตร กิจกรรมในชีวิตประจำวันและกิจกรรม นอกห้องเรียน รวมถึงการจัดกระบวนการเรียนการสอนเพื่อรองรับการพัฒนาประเทศไทยในศตวรรษที่ ๒๑ และมีกลุ่มเป้าหมายหลักสูตรเป็นคนไทยมากกว่าชาวต่างชาติ แต่ในความเป็นจริงเมื่อเปิดหลักสูตร กลับปรากฏว่า มีนักศึกษาส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติ โดยจากจำนวนนักศึกษาในสาขาวิชา ฯ จำนวนทั้งหมด ๖๒ ท่าน/คน มีนักศึกษาไทยเพียงจำนวน ๒ คน เท่านั้น

การอภิปรายผลการวิจัย

๑. จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

จากข้อมูลสามารถวิเคราะห์จุดแข็งของหลักสูตรได้ ๓ ประการ คือ (๑) การที่มีรายวิชาพระพุทธศาสนาจำนวนมากช่วยทำให้เกิดการส่งเสริมคุณธรรมภายในจิตใจ (๒) รายวิชาเกี่ยวกับการฝึกทักษะภาษาอังกฤษสามารถนำมาใช้ในชีวิตจริงและนำไปประกอบอาชีพในอนาคตได้ นอกจากนั้นแล้ว (๓) ปรัชญาและแนวทางการสอนทำให้นักศึกษาเข้าใจหลักภาษาศาสตร์ภาษาอังกฤษ ในส่วนของจุดอ่อน พบว่า มีจำนวน ๗ ประการ คือ (๑) นักศึกษาบางคนไม่รู้ว่าจะนำวิชาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา รวมถึงรายวิชาบาลีและสันสกฤตไปใช้ในอนาคตได้อย่างไร ยิ่งไปกว่านั้นยังรู้สึกเป็นภาระเพราะไม่เกี่ยวกับหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ในประเด็นนี้ น่าสนใจอย่างยิ่ง เพราะสะท้อนให้เห็นว่า นักศึกษาไม่สามารถเชื่อมโยงเจตนารมณ์การก่อตั้งที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การศึกษาด้านพระพุทธศาสนา และอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยที่เป็นมหาวิทยาลัยสงฆ์เข้ากับความเป็นจริงในการเรียนวิชาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา และไม่สามารถประยุกต์ความรู้ที่เรียนเข้าไปสู่การประกอบอาชีพหรือการนำไปใช้เชิงรูปธรรมได้ (๒) รายวิชาพื้นฐานประเภท Introduction ยังคงต้องศึกษาในชั้นปีที่ ๓ และ ๔ ทำให้ขาดโอกาสการฝึกฝนขั้น Advance ซึ่งจุดอ่อนนี้สะท้อนถึงโครงสร้างหลักสูตรที่ไม่ได้สร้างโครงสร้างการเรียนรู้แบบตัวต่อ ทำให้ขาดความเป็นเฉพาะทางของรายวิชาและไม่ได้จำแนกความชำนาญเฉพาะให้นักศึกษา (๓) ขาดรายวิชาเกี่ยวกับเทคโนโลยีและคุณลักษณะในศตวรรษที่ ๒๑ โดยจากทัศนะดังกล่าวสะท้อนว่า หลักสูตรยังขาดการวิเคราะห์สมรรถนะของผู้เรียนในศตวรรษที่ ๒๑ แล้วนำมาประยุกต์ให้ทันสมัย ยิ่งไปกว่านั้นแล้ว (๔) รายวิชาเกี่ยวกับการฝึกทักษะภาษาอังกฤษมีน้อยกว่าความคาดหวังของนักศึกษา โดยนักวิจัยเห็นว่า เป็นเพราะไม่ได้คำนวณสัดส่วนรายวิชาให้ตอบเป้าหมายว่า ต้องการสร้างความเชี่ยวชาญใดให้นักศึกษา (๕) คำอธิบายรายวิชาบางรายวิชาไม่ตรงกับความคาดหวังในการเรียน (๖) ขาดโอกาสการเรียนรู้และฝึกปฏิบัติการด้านภาษานอกห้องเรียนและนอกสถานที่ โดยข้อ ๕ และ

ข้อ ๖ นี้ สะท้อนถึงว่านักศึกษามีความคาดหวังต่อการยกระดับทักษะภาษาอังกฤษจากการฝึกฝนให้มากขึ้น ทำให้บางรายวิชาที่เน้นเชิงทฤษฎีและเนื้อหาไม่ตอบโจทย์ความคาดหวังดังกล่าว ส่วนจุดอ่อนข้อสุดท้าย (๗) อาจารย์ชาวต่างประเทศน้อยซึ่งนักวิจัยพบว่า ด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณและสถานที่ตั้งของมหาวิทยาลัย ๗ ไม่สามารถดึงดูดผู้เชี่ยวชาญได้ เนื่องจากไม่สามารถปรับสภาพความเป็นอยู่และไม่ตอบสนองต่อความคาดหวังในการดำรงชีวิต สำหรับโอกาสของหลักสูตร มี ๓ ประการ ได้แก่ (๑) อาจารย์บางท่านเชิญอาจารย์พิเศษหรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางมาบรรยายพิเศษเพิ่มเติม ทำให้นักศึกษาได้เรียนรู้ประสบการณ์จริงและเปิดโลกทัศน์เพื่อการวางแผนการประกอบอาชีพในอนาคต นอกจากนั้นแล้วยังเป็นการสร้างเครือข่ายทางวิชาการแก่นักศึกษาด้วย (๒) อาจารย์บางท่านมีเครือข่ายทางวิชาการด้านภาษาอังกฤษทำให้สามารถส่งผลงานนักศึกษาไปร่วมสัมมนาวิชาการหรือเชิญมาเป็นผู้บรรยายพิเศษโดยโอกาสข้อนี้ เป็นการพยายามแก้ไขจุดอ่อนที่นักศึกษาระบุว่าขาดโอกาสการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติ การด้านภาษานอกห้องเรียน อย่างไรก็ตาม นักศึกษายังรู้สึกว่างเปล่าต่อความต้องการ และ (๓) อาจารย์ประจำหลักสูตรได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยในการทำวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนซึ่งส่วนอุปสรรคจากสิ่งแวดล้อมภายนอก มี ๒ ประการ ได้แก่ (๑) สถานที่ตั้งวิทยาลัย ๗ อยู่ห่างไกลชุมชน ทำให้การส่งนักศึกษาไปฝึกปฏิบัตินอกสถานที่ต้องใช้ค่าใช้จ่ายจำนวนมากและไม่สามารถสร้างโอกาสในการฝึกฝนด้วยตนเองแก่นักศึกษา และ (๒) มหาวิทยาลัยส่วนกลางไม่มีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนหลักสูตรนานาชาติ

๒. จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของมิติการใช้ชีวิตของนักศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อ การเรียนของนักศึกษาต่างชาติที่มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุธวิทยาลัย ๗

จากการวิเคราะห์สวอตในตารางที่ ๔ พบว่า จุดแข็งของกิจกรรมการใช้ชีวิตของนักศึกษามี ๓ ประการ ได้แก่ (๑) มีกิจกรรมเสริมการเรียนรู้นอกหลักสูตร (๒) ช่วยให้นักศึกษาได้ฝึกทักษะภาษาอังกฤษและ (๓) เปิดโลกทัศน์ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับกิจกรรมอื่น ๆ ในการใช้ชีวิตยังถือว่าจุดแข็งมีสัดส่วนที่น้อย เพราะจุดอ่อนมีถึง ๑๑ ประการ ได้แก่ (๑) สัดส่วนกิจกรรมที่ทำในชีวิตประจำวันมีจำนวนเวลามากกว่าเวลาเรียน (๒) กิจกรรมดังกล่าวต้องทำทั้งก่อนและหลังเรียนส่งผลกระทบต่อสุขภาพกาย จากทั้ง ๒ ข้อนี้แสดงถึงเจตนาการสื่อสารว่า จำนวนกิจกรรมและช่วงเวลาที่ทำกิจกรรมส่งผลกระทบต่อร่างกายแล้วนำไปสู่การมีร่างกายที่ไม่พร้อมต่อการเรียน นอกจากนั้นในด้านจิตใจ ปรากฏในจุดอ่อนข้อ (๓) การกระจายงานให้ทำในกิจกรรมประจำวันและกิจกรรมพิเศษบางครั้งไม่มีความยุติธรรมเพราะบางกลุ่มได้งานมากและบางกลุ่มได้งานน้อย ในส่วนของการวางแผนการเรียนการสอนพบว่าปรากฏในข้อ (๔) คือ บางครั้งต้องยกเลิกการเรียนเพื่อเข้าร่วมกิจกรรมที่ไม่ได้วางแผนล่วงหน้า และเมื่อต้องการเสนอความเห็นหรือสะท้อนความคิดเห็นดังกล่าว (๕) ผู้ใหญ่ไม่ค่อยรับฟัง ยิ่งไปกว่านั้น (๖) มักบังคับให้ร่วมกิจกรรมกะทันหัน ในส่วนของกิจกรรมสวดมนต์ นั่งสมาธิที่เป็นเกณฑ์สำหรับการยกเว้นค่าเล่าเรียน นักศึกษาสะท้อนว่า (๗) ใช้เวลา

ในการสวดมนต์ นั่งสมาธิมากขึ้นไป สำหรับกิจกรรมอื่น (๘) อุปกรณ์ในการเล่นกีฬาไม่เพียงพอต่อผู้เล่น (๙) ขาดชมรมที่หลากหลาย (๑๐) การจัดกิจกรรมใช้ภาษาไทยเป็นหลักทำให้ขาดโอกาสพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน และ (๑๑) บางกิจกรรม เช่น TOEIC Preparation การอบรมประกันคุณภาพ และการอบรม Sex Education มีเนื้อหาซ้ำ ๆ ทุกปี สำหรับโอกาสในมิติการใช้ชีวิตของนักศึกษาต่างชาติ มี ๓ ประการ คือ (๑) กิจกรรมการสวดมนต์ นั่งสมาธิเป็นเกณฑ์ที่ใช้พิจารณากว้างเกินไปแก่นักศึกษา และเป็นการปฏิบัติตามหลักวิถีพุทธ ดังนั้น การยุบกิจกรรมนี้จึงเป็นไปได้ แต่สามารถปรับรูปแบบและช่วงเวลาให้เหมาะสมกับจริตและวิถีชีวิตของนักศึกษาได้ และ (๒) มีการทำโครงการพัฒนานักศึกษา แต่เนื่องจากข้อจำกัดในช่วง ๒ ปีที่ผ่านมา คือ การแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ ทำให้ต้องหยุดการดำเนินโครงการ จึงอาจทำให้นักศึกษาไม่ได้ร่วมกิจกรรมดังกล่าว ส่วนข้อสุดท้าย (๓) มีมูลนิธิมหาวิทยาลัยเอเธนส์ และเครือข่ายทางพระพุทธศาสนาสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา จึงทำให้แบ่งภาระทางการเงินของมหาวิทยาลัยเอเธนส์ได้ ส่วนอุปสรรคจากสิ่งแวดล้อมภายนอกที่มีผลต่อการใช้ชีวิตของนักศึกษา คือ สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด -๑๙ ดังกล่าวรายละเอียดไปแล้ว

๓. จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของมิติกระบวนการเรียนการสอนที่ส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้ของนักศึกษาต่างชาติที่มหาวิทยาลัยเอเธนส์

จุดแข็งของมิตินี้มี ๔ ประการซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับวิธีการสอนและคุณลักษณะของอาจารย์ ได้แก่ (๑) บางรายวิชาอาจารย์บรรยายและตอบคำถามซ้ำ ๆ จนเข้าใจ (๒) บางรายวิชาอาจารย์วางแผนการสอนอย่างมีลำดับขั้นตอนและอธิบายแนวทางการสอน การวัดผลประเมินผลให้ทราบ (๓) อาจารย์บางท่านเปิดโอกาสให้ซักถามและมีความอดทน สร้างบรรยากาศที่เป็นมิตรในการเรียนการสอน และ (๔) อาจารย์บางท่านใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย และอนุญาตให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการออกแบบหัวข้อและวิธีการเรียนการสอน ทำให้รู้สึกสนุกและตรงความสนใจ ความถนัดของนักศึกษา ซึ่งจุดแข็งดังกล่าวนี้กลับไม่ปรากฏในอาจารย์บางท่าน ส่งผลให้มีจุดอ่อนถึง ๑๑ ประการ ซึ่งแบ่งเป็นเรื่องวิธีการสอนและคุณลักษณะของอาจารย์ ดังนี้ (๑) อาจารย์บางท่านลอกเนื้อหามาเขียนบนกระดานโดยไม่อธิบายและไม่ตอบคำถามข้อสงสัย ทำให้เรียนไม่เข้าใจ (๒) อาจารย์บางท่านไม่มีแผนการสอน ไม่อธิบายวิธีการวัดผลประเมินผล ไม่เตรียมสื่อการสอน และไม่ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย (๓) อาจารย์บางท่านไม่อนุญาตให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเลือกหัวข้อ ออกแบบการเรียน แสดงความคิดเห็นต่อการวัดผลและประเมินผล (๔) บางรายวิชาไม่มีการเก็บคะแนนเก็บ มีเพียงการสอบกลางภาคและปลายภาค ทำให้ได้คะแนนน้อย (๕) บางรายวิชาออกข้อสอบไม่ตรงกับเนื้อหาที่สอนหรือแหล่งข้อมูลที่แนะนำให้นักศึกษา (๖) อาจารย์บางท่านใช้ภาษาไทยในการสอนทำให้เรียนไม่เข้าใจ (๗) อาจารย์บางท่านใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ไม่เป็น (๘) อาจารย์บางท่านพูดเร็วเกินไปและ (๙) ไม่ทวนซ้ำทำให้ไม่เข้าใจในบทเรียน จาก ๙ ข้อที่กล่าวมาสะท้อนถึงความคาดหวังที่นักศึกษามีต่อวิธีการเรียนการสอนและคุณลักษณะของผู้สอน ส่วนอีก ๒ ข้อเป็นประเด็น

เกี่ยวกับอุปกรณ์การเรียนการสอน ได้แก่ (๑) ห้องเรียนไม่เครื่องปรับอากาศทำให้วันที่ร้อนมากจะเรียนไม่รู้เรื่อง และ (๒) อุปกรณ์การสอนไม่พร้อม เช่น ไม่มีโปรเจกเตอร์ ที่ไม่เพียงพอต่อจำนวนห้องเรียน ต้องย้ายไป-มา ปากกาไวท์บอร์ดและน้ำหมึกไม่เพียงพอ และสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร ซึ่ง ๒ ข้อหลังนี้เป็นผลจากอุปสรรคจากสิ่งแวดล้อมภายนอก คือ งบประมาณที่มหาวิทยาลัยจัดสรรให้ไม่เพียงพอต่อการจัดเตรียมอุปกรณ์และพัฒนากการเรียนการสอน สำหรับโอกาสของมิติกระบวนการเรียนการสอนมี ๒ ประการ ได้แก่ (๑) มีอาจารย์ต่างชาติสอนประจำ ๑ ท่าน ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ด้านภาษาอังกฤษและพระพุทธศาสนา และ (๒) มีระบบการตรวจสอบการทำ มคอ. ๓ ซึ่งเป็นเอกสารอธิบายรายวิชาและแผนการสอน และการทำ มคอ.๕ ซึ่งเป็นเอกสารรายงานการสอนตามสภาพจริง อย่างไรก็ตาม ตามจุดอ่อนที่นักศึกษากล่าวสะท้อนว่า อาจารย์บางท่านไม่ได้ปฏิบัติตามแผนการสอนที่เขียนไว้ใน มคอ. ๓ และไม่ได้ทำตามการวิเคราะห์ผลการสอนในสภาพจริงที่รายงานใน มคอ.๕

กล่าวโดยสรุปในภาพรวม เมื่อเปรียบเทียบจุดแข็งกับจุดอ่อนของหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร พบว่า มีจำนวนน้อยมาก และจุดอ่อนเหล่านั้น สะท้อนถึงความคาดหวังและความต้องการในการมีส่วนร่วมในการกำหนดหัวข้อ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผลของนักศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของคันทันนีพร ภูพันนาและจักรดาว โพธิแสน^{๑๗} ที่พบว่า สภาพปัญหาการเรียนการสอนขึ้นอยู่กับความรู้สึทางบวกของนักศึกษาที่มีต่อวิธีการจัดการเรียนการสอน โดยนักศึกษาพึงพอใจต่อการออกแบบการเรียนการสอนที่ใช้นักศึกษาเป็นศูนย์กลางมากที่สุด นอกจากนี้ งานวิจัยชิ้นนี้ยังพบว่า นักศึกษามีความคาดหวังอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญในการรองรับการพัฒนาสมรรถนะนักศึกษาในศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งสอดคล้องกับข้อค้นพบของเดือนฉาย ไชยบุตร และณัฐยา ตันตรานนท์^{๑๘} ที่ระบุว่า การจัดระบบการเรียนรู้ทางอิเล็กทรอนิกส์ (CEL) จะช่วยให้ผู้สอนสามารถติดตามผลการเรียนรู้ของนักศึกษาได้ครบทั้งกระบวนการตั้งแต่การกำหนดโจทย์ปัญหา การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น การอภิปรายปัญหาร่วมกัน และยังอำนวยความสะดวกให้นักศึกษาสามารถเข้าเรียนได้ตลอดเวลาตามความพร้อมและความต้องการของผู้เรียนอีกด้วย นอกจากนี้ คุณลักษณะของผู้สอนที่นักศึกษาต่างชาติที่มหาวิทยาลัยเถรวิทยาลั ๙ คาดหวัง มีลักษณะใกล้เคียงกับข้อค้นพบของโณทัย ธีระทีป^{๑๙} ได้ระบุคุณลักษณะของผู้สอนว่าควรมีประสบการณ์ มีความสามารถในการถ่ายทอดและการให้คำปรึกษา สามารถให้ความช่วยเหลือแก้ปัญหาส่วนตัวของผู้เรียนและช่วยวางแผนการเรียนเพื่อให้

^{๑๗} คันทันนีพร ภูพันนา และจักรดาว โพธิแสน, “การศึกษาสภาพปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีนของนักศึกษาสาขาวิชาการสอนภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม”, หน้า ๑๑๘.

^{๑๘} เดือนฉาย ไชยบุตร และ ณัฐยา ตันตรานนท์, “การพัฒนาผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติด้วยระบบการเรียนรู้ร่วมกันทางอิเล็กทรอนิกส์”, ๒๕๕๙.

^{๑๙} โณทัย ธีระทีป, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา”, ๒๕๖๑.

ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายตามข้อกำหนดของหลักสูตร ส่วนคุณภาพการสอน ผู้สอนสามารถทำได้โดยใช้การชี้แนะ การเสริมแรง และการมีส่วนร่วมในการเรียน

ข้อเสนอแนะ

๑. ข้อเสนอแนะมติหลักสูตร ได้แก่ (๑) ควรมีกิจกรรมและการอธิบายเชื่อมโยงเจตนารมณ์ การก่อตั้งที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การศึกษาด้านพระพุทธศาสนาและอัตลักษณ์ของมหาวิทยาลัยที่เป็น มหาวิทยาลัยสงฆ์เข้ากับรายวิชาพระพุทธศาสนาที่กำหนดให้เรียน และสร้างแบบวิเคราะห์เพื่อกระตุ้นให้นักศึกษาสามารถประยุกต์ความรู้ที่เรียนเข้าไปสู่การประกอบอาชีพหรือการนำไปใช้เชิงรูปธรรมได้ (๒) ควรมีการปรับโครงสร้างหลักสูตรที่กำหนดการเรียนแบบตัวต่อตัวเพื่อสร้างความเฉพาะทางของรายวิชา และความชำนาญเฉพาะแก่นักศึกษา (๓) ควรปรับคำอธิบายรายวิชาให้สอดคล้องกับสมรรถนะของผู้เรียน ในศตวรรษที่ ๒๑ โดยประยุกต์ให้ทันสมัยกับบริบทสังคมโลก และเพิ่มการฝึกปฏิบัติการด้านภาษา นอกห้องเรียนและนอกสถานที่ให้อยู่ในคำอธิบายรายวิชาเพื่อเป็นกรอบในการกำหนดทิศทางการจัด กิจกรรมการสอนแก่ผู้สอน

๒. ข้อเสนอแนะมติการใช้ชีวิตของนักศึกษา ได้แก่ (๑) ควรปรับสัดส่วนกิจกรรมที่ทำในชีวิตประจำวันให้มีความสมดุลกับเวลาเรียนและเวลาในการเรียนรู้ด้วยตนเองรวมถึงการพักผ่อนของนักศึกษา (๒) ควรให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมที่ทำ การกระจายงาน และการดำเนินกิจกรรม เพื่อให้นักศึกษารู้สึกถึงความยุติธรรมในการกระจายงานอย่างทั่วถึงและมีสิทธิ์ในการเลือกกิจกรรมการใช้ ชีวิตของตนเอง (๓) ควรมีปฏิทินกิจกรรมและแจ้งนักศึกษาล่วงหน้าเพื่อให้มีการเตรียมตัวและไม่ส่งผล กระทบต่อการเรียน (๔) ควรให้นักศึกษาจัดตั้งชมรมเองตามความสนใจของตนเป็นหลัก (๕) ควรจัดหา เจ้าหน้าที่ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์เพื่อดำเนินกิจกรรมด้านภาษาอังกฤษ (๖) บางกิจกรรมที่ต้องอบรมกลุ่ม เป้าหมายซ้ำทุกปี ควรมีการปรับเปลี่ยนเนื้อหาหรือเพิ่มกรณีตัวอย่างที่ทันสมัย

๓. ข้อเสนอแนะมติกระบวนการเรียนการสอน ได้แก่ (๑) ควรมีการจัดอบรมเทคนิคการสอน ในศตวรรษที่ ๒๑ แก่คณาจารย์ (๒) ควรมีระบบติดตามการสอนของอาจารย์ว่าเป็นไปตามแผนการสอน ในมคอ. ๓ หรือไม่ และครอบคลุมเนื้อหาคำอธิบายรายวิชาหรือไม่ (๓) ควรให้นักศึกษามีส่วนร่วม ในกระบวนการเรียนการสอน เช่น มีส่วนในการกำหนดหัวข้อที่สนใจ การกำหนดสัดส่วนคะแนน การกำหนดกิจกรรมที่เรียนรู้ในห้องเรียน การกำหนดวิธีการวัดผลประเมินผล เป็นต้น (๔) ควรมีการขอ งบประมาณจัดซื้ออุปกรณ์สำหรับการเรียนการสอนให้เพียงพอต่อความต้องการในการใช้งาน

บรรณานุกรม

จุฬารักษ์ ขอบใจกลาง. “การศึกษาวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของการขนส่งสินค้าทางถนนผ่านเขตแดน ประเทศไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (สปป.ลาว) ณ ด้านจังหวัดหนองคาย เพื่อเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน”. *Journal of Community Development Research (Humanities and Social Sciences)*. ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๒ (เมษายน – มิถุนายน ๒๕๖๐): ๕๒-๖๖.

ฐิติกรณัฏฐ์ ภัททสิริกุลและชนิดา ศรีบุญเรือง. “การปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ตามแนวทางกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ”. *งานประกันคุณภาพการศึกษาและสารสนเทศ สำนักงานเลขาธิการ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ*, ๒๕๕๙.

เดือนฉาย ไชยบุตร และ ณัฐยา ตันตรานนท์. “การพัฒนาผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติด้วยระบบการเรียนรู้ร่วมกันทางอิเล็กทรอนิกส์”. *รายงานการประชุม สัมมนาวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ เครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ ครั้งที่ ๑๖ และงานวิจัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่นและการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ครั้งที่ ๓*. (มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, ๒๕๕๙) : ๗๖๔-๗๗๖.

ทรงศิริ วิชิรานนท์, วินา สงวนพงษ์, อรุณี อรุณเรือง, และอังคณา แวซอเหาะ. “สภาพและปัญหาการเรียนการสอนหมวดวิชาศึกษาทั่วไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ”. *รายงานการวิจัย*. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร: ๒๕๕๘.

ธเนศกานต์ ศรีเฉลียวและภูมิพงศ์ จอมหงส์พัฒน์. “การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔-๖ โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม”. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์*. ปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๒ (พฤษภาคม - สิงหาคม ๒๕๖๐) : ๖๑-๗๔.

บุญชม ศรีสะอาด. *การพัฒนาการสอน*. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น, ๒๕๔๑.

เพชรปานิ อินทรพาณิชย์, สำราญ กำจัดภัย, และ สมพร หลิมเจริญ. “การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ โรงเรียนอนุบาลสกลนคร”. *วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม*, ปีที่ ๗ ฉบับที่ ๑ (มกราคม – เมษายน ๒๕๖๐) : ๙๙-๑๐๘.

- รวมพร มินานนท์, จินตนา พรสัมฤทธิ์โชค, จิราพัชร ปัญญาดี, อัญพัชญ์ วิวัฒน์กมลชัย, และชญานิศา เขมทัสน์. “ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการเรียนการสอนในกระบวนวิชาหลักการและเทคนิคการพยาบาลภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี เชียงใหม่”. **พยาบาลสาร**, ปีที่ ๔๐ ฉบับที่ ๔ (ตุลาคม - ธันวาคม ๒๕๕๖) : ๑๒๖-๑๓๘.
- รัชดา ลาภใหญ่. “แนวทางและข้อควรปฏิบัติในการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศให้แก่ นักศึกษาจีนอย่างมีประสิทธิภาพ”. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยรังสิต**. ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๒๑ (กรกฎาคม - ธันวาคม ๒๕๕๙) : ๓๗-๔๗.
- วสนันท์ หมวดเอียด. “ปัจจัยที่สัมพันธ์กับทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๖ ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนคร จังหวัดสงขลา”. **ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการวิจัยและประเมิน. มหาวิทยาลัยทักษิณ, ๒๕๕๖.
- วีรภัทร ไหมไหว. “แนวทางการสร้างหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนเขตลาดกระบัง สังกัดกรุงเทพมหานคร”. **วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการจัดการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, ๒๕๕๒.
- ศันสนีย์พร ภูพินนา และจักรดาว โพธิแสน. “การศึกษาสภาพปัญหาการเรียนการสอนภาษาจีนของนักศึกษา สาขาวิชาการสอนภาษาจีน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม”. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด**. ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - เมษายน ๒๕๖๔) : ๑๐๑-๑๒๑.
- สุนทรา โตบัว. “การพัฒนาแนวทางการประเมินการเรียนรู้ด้วยการวิจัยเป็นฐานเพื่อสร้างเสริมความสามารถตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของนิสิตบัณฑิตศึกษา”. **วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร**. ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑ (มกราคม - มิถุนายน ๒๕๖๑): ๙๒-๑๐๙.
- อโนทัย ชีระทีป. “ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสุขในการเรียนของนิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา”. **วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต**. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ๒๕๖๑.